

"ДИСКУССИЯ" ВА "КУЧСИЗ ҲАЛҚА" УСУЛЛАРНИ БИРЛАШТИРГАН ҲОЛДА ДАРС ЎТИШНИНГ УНУМДОРЛИГИ

З.М. Орзиев, М.Р. Раҳматова, В.З. Жалолова,

Бухоро давлат тиббиёт институти.

✓ *Резюме,*

Мақолада тиббиёт олий ўқув юртлари клиник фармакология фани амалий машғулотларини ўтишда "кучсиз ҳалқа" ва "дискуссия" таълим усуллари бирлаштирилган ҳолда дарс ўтишининг самарадорлиги ҳақида сўз юритилган.

Калит сўзлар: амалий машғулоти, клиник фармакология, интерактив таълим методлари, самарадорлик.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ СОЧЕТАННОГО ПРИМЕНЕНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ "ДИСКУССИЯ" И "СЛАБОЕ ЗВЕНО" В ПРОВЕДЕНИЕ УРОКА

З.М. Орзиев, М.Р. Раҳматова, В.З. Жалолова,

Бухарский государственный медицинский институт.

✓ *Резюме,*

В статье рассматривается преимущество применения интерактивных обучающих методов как "слабое звено" и "дискуссия" в проведение практических занятий по предмету клиническая фармакология в медицинских ВУЗах.

Ключевые слова: практическое занятие, интерактивные обучающие методы, преимущество.

EFFECTIVENESS OF THE COMBINED APPLICATION OF INTERACTIVE METHODS, DISCUSSION AND A WEAK LINK IN THE CONDUCT OF THE LESSON

Orziyev Z.M., Rakhmatova M.R., Jalolova V.Z.,

Bukhara State Medical Institute.

✓ *Resume,*

In article advantage of application of interactive training methods as "a weak link" and "discussion" in carrying out of a practical training in a subject clinical pharmacology in medical high schools is considered.

Key words: Practical employment, interactive training methods, advantage.

Мавзунинг долзарблиги:

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг асосий вазифаларидан бири мустақил фикрлайдиган ёшларни тайёрлашдир. Ушбу вазифаларни бажаришда ёш мутахассис кадрларга билим беришнинг самарасини оширувчи янги, замонавий педагогик услубларни қўллаш катта аҳамиятга эгадир.

Мавзунинг мақсади : Замонавий интерактив таълим услублар қўлланилганда талабалар ўқитиш жараёнида фаол иштирок этадилар, билим олишнинг охирги ютуқларини ўрганиш йўли билан ўз устларида мустақил таёрланиш даражаларини оширади. Ўқитиш жараёнида янада ривожлантиришнинг яна бир омили амалий машғулотларда интерактив таълим методларидан фойдаланиб дарс ўтишдир. Бунда талабалар орттирган билим ва кўникмаларини муайян клиник ҳолатларда қўллаш олишига, мавзунинг яхшироқ ўзлаштирилишига эришилади.

Материал ва услублар: Биз Бухоро давлат тиббиёт институти "ИКП ва клиник фармакология" кафедрасида клиник фармакология фанидан "Ҳомиладор ва эмизикли аёлларда клиник фармакологиянинг ўзига хос хусусиятлари" мавзусидаги ўқув машғулотини ўтказишда интерактив ўқитиш услубларидан "кучсиз ҳалқа" ва "дискуссия" методларини бирлаштирилган ҳолда қўллашни афзал деб топдик. Бунда "дискуссия" усули-

да мавзу тўлиқ очиб берилса, "кучсиз ҳалқа" усулида мавзу бўйича олинган билимлар мустаҳкамланади. "Дискуссия" услуби ҳажм жиҳатдан катта ва мураккаб назарий маълумотларни ўзига мужассамлаштирилган мавзуларни кенг қиррали ёритишда тавсия қилинади. Дискуссияда қатнашиш педагогик нуқтаи назардан умумий билимларга киради, яъни уларни илмий билимнинг маълум бир бўлагига киритиб бўлмайди, лекин асосий фикрни кўрсата олиш, далилларни солиштириш, ҳулоса килиш, яъни айнан дискуссиянинг натижаларини кўрсата олиш билим олишга киради. Шунинг учун ушбу услуб турли машғулотлар ва йўналишлар, айниқса тиббий-биологик ҳамда клиник ҳолатларда самарали бўлиб ҳисобланса, муайян шошилинч ҳолатда тезкор жавоб талаб қилувчи "кучсиз ҳалқа" усули эса талабаларда шошилинч ҳолатларда тез ва аниқ жавоб бериш қобилиятларини оширади. Дарс жараёнида ушбу усулларни бир вақтда кетма-кет қўллаш олинган билимни янада мустаҳкамлашига ёрдам беради.

Дискуссия усулини ўтказиш бўйича услубий кўрсатмалар:

1. Талабалар дискуссия ўтказилиши тўғрисида олдиндан оғохлантирилади. Мавзу номи берилди.

2. Бир нечта маърузачилар мавзунинг асосий қисмлари бўйича маъруза қиладилар, вақт 10 минутдан ошмаслиги керак.

3. Оппонентлар танланади. Улар ҳам ушбу қисмлар бўйича баробар тайёргарлик кўрадилар ва қўшимчалар, танқидий фикрлар билдирадилар.

4. Барча талабалар маърузачи ва оппонентларга саволлар тайёрлайдилар.

Дискуссияда қуйидаги қоидаларга риоя қилиш зарур:

1. Дискуссия муаммони ҳал қилишга йўналтирилган бўлиши;
2. Регламентга риоя қилиниши;
3. Факат мавзу бўйича гапирилиши;
4. Оппонент фикрини охиригача эшитиш ва уни тўғри тушуниш;
5. Мавзу бўйича зиддият чиқишига йўл қўймаслик.

Усулни ўтказиш боскичлари:

1. Муҳокамани бошлаш - дискуссия мавзусини белгилаш, керакли саволларни бериш.
2. Мавзунини ёритиб, муҳим жойларни кўрсатиш.
3. Аниқ вазифаларни қўйиш.
4. Муҳокамада ўтказилганда мақсадга олиб келувчи асосий йўналишдан четланмаслик.

Яъни дискуссия таклиф қилади:

"яхши" ва "ёмон" баҳодан аниқ фикрлар билдиришга ўтиш;

"қатнашчилар орасида зиддият келиб чиқишига йўл қўймаслик.

5. Муҳокамага яқун ясада қўйидагиларга аҳамият бериш:

-дискуссия боскичлари ва натижаларини таҳлил қилиш;

-талабалар фикрини ва бошқа муаммоларни кўриб чиқишда дискуссия услубининг аҳамиятини муҳокама қилиш;

- дискуссияда айtilган энг янги фикрларни алоҳида таъкидлаш;

Асосийси, дискуссия натижасида талаба мавзу бўйича тўлиқ, аниқ маълумот олиши керак.

"Кучсиз халқа" усулини ўтказиш қоидалари.

Усулни ўтказиш учун керакли анжомлар: секундомер, гуруҳ рўйхати (ўйин баённомасини тузиш учун), ўтилатган мавзу бўйича саволлар тўплами.

Усулни ўтказиш тартиби:

1. Ҳудудни ўқитувчи ва талабалардан бир ёрдамчи-ҳисобчи ўтказилади.

2. Ҳисобчи варақада талабалар рўйхати, гуруҳ номери, ишчи ўйин номи, ўйин ўтказилган санани ёзади.

3. Ўқитувчи саволлар тўпламидан талабаларга савол беради.

4. Берилган саволга талаба 5 секунд давомида жавоб бериш керак.

5. Ўқитувчи "тўғри" ёки "нотўғри" деб жавобни баҳолайди, ўзи тўғри жавобни айтади.

6. Ҳисобчи талаба рўйхатида жавобнинг тўғрилигига қараб + ёки - белгилайди.

7. Шу ҳолда талабалар икки турини ўтказилади.

8. 2 турдан кейин ўйин тўхтатилади, 2 та минус олган талаба ўйиндан чиқади.

9. Қолган талабалар билан янги турини давом эттирилади.

10. Турлардан тўғри жавоб бериб ўтган талабалар кейинги тур давом эттирилади.

11. Ҳисобчи варақада нотўғри жавоб берган тала-

ба қайси турдан чиқиб кетганини беллаб боради.

Талабалар билимини баҳолашда ўқитувчи қуйидагиларни инобатга олиши зарур:

1) "Дискуссия" ишчи ўйини бўйича- дискуссия тўғри режалаштирилди ва ўтказилди?

2) Ушбу мавзуга доир ҳамма керакли маълумотлар айtilди?

3) Дискуссия натижасига қўшимча маълумотлар қандай таъсир кўрсатди?

4) Саволларни очиб беришда ким кўп қатнашди ва керакли фикр билдирди?

5) Ким саволларни тушунмади?

6) Қатнашчиларда дискуссиядан қониқиб ҳосил бўлди?

7) "Кучсиз халқа" ишчи ўйини бўйича максимал 100 фоиз ҳисобида баҳоланади.

2-турдан чиқиб кетган талаба 30 фоиз ;

3-турдан чиқиб кетган талаба 56 фоиз ;

4-турдан чиқиб кетган талаба 63 фоиз ;

5-турдан чиқиб кетган талаба 70 фоиз ;

6-турдан чиқиб кетган талаба 75 фоиз ;

7-турдан чиқиб кетган талаба 80 фоиз ;

8-турдан чиқиб кетган талаба 85 фоиз ;

9-турдан чиқиб кетган талаба 90 фоиз ;

10-турдан чиқиб кетган талаба 95 фоиз ;

Қолган кучли ўйинчи 100 фоизгача балл олади.

8) Қўйилган баллар машғулоти учун бериладиган якуний баҳолашда назарий қисм бали бўлиб ҳисобланади.

9) Ўқитувчи журналнинг пастки бўш қисмида ишчи ўйин ўтказилганини белгилайди.

10) "Дискуссия" ва "Кучсиз халқа" ишчи ўйинлари бўйича тўпланган баллар умумлаштирилиб, ўртача балл қўйилади.

Дарс охирида гуруҳ журналининг пастки бўш қисмида ишчи ўйин ўтказилгани белгиланади.

Натижалар ва уларнинг таҳлили:

"Дискуссия" усулида талабаларнинг дискуссия қилиш, "Кучсиз халқа" услубида эса муаян ҳолатда саволга тез жавоб бериш маҳоратлари ошди.

"Дискуссия" усулида мавзу тўлиқ очиб берилганлиги сабаб, "Кучсиз халқа" услубида олинган билимлар мустаҳкамланди. Хар бир талабанинг таёрланиш даражасига баҳо берилди. Ўйин услубида ўтказилганлиги боис талабаларда қизиқиш ортди.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки ушбу услубларнинг амалий машғулоти ўтишда қўлланилиши, талабаларни ўқитиш жараёнига жалб этиш даражасини ортиради, талабаларнинг бир-биридан ўрганишлари учун шароит яратилади, фан бўйича олган билимларини амалда текшириш имконини беради.

АДАБИЁТЛАР:

1. Мавлянов.И.Р ва соавторлар "Клиник фармакология кафедраси машғулотларини ўтказишда интерактив ўқитиш услубларининг қўлланилиши" .Тошкент 2005 4-14 бетлар.
2. Коротеев А.П. Пренатальная диагностика наследственных врожденных болезней; Под ред. Э.К. Айламазяна, В.С. Баранова. - М., 2006. - Гл. IX. С.201-216.